Przedpłata wraz z przesełką pocztową wynosi 5 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 8. i 22. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 20. Dnia 22. października 1893. **XX. rocznik.**

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: **Teofil Merunowicz.**

L. 1229.

OKÓLNIK.

Wkrótce przystąpią **Galicyjska Kasa oszczędności** i **Bank krajowy** do wymiaru kredytu na rok 1894. Upraszamy zatem Szanowną Dyrekcyę, ażeby najdalej do dnia **5. listopada 1893** zechciała nam nadesłać wniosek co do wysokości sumy w jakiej w roku 1894 z kredytu w każdej z tych instytucyj z osobna korzystać pragnie.

W zgłoszeniu należy podać stan majątku własnego (w udziałach i funduszu rezerwowym), tudzież kredyt dotychczasowy. Ponieważ wysokość sumy, przez Bank krajowy dla stowarzyszeń akredytowanej, jest ściśle oznaczoną, przeto upraszamy usilnie te stowarzyszenia, które w roku ubiegłym z wyznaczonego im w Banku krajowym kredytu albo wcale, albo tylko częściowo korzystały, ażeby przez ograniczenie swoich wymagań umożliwiły **rozszerzanie kredytu na inne, mniej zasobne** stowarzyszenia.

Dla uniknięcia nieporozumień zaznaczamy z naciskiem, że stowarzyszenia, które do 5. listopada 1893 odpowiedzi na niniejszy okólnik nie nadeszlą — **zostaną w liście kredytowej pominięte**, — jako takie, **które kredytu wcale nie potrzebują.**

We Lwowie dnia 14. października 1893.

Wydział Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

T. Merunowicz, zast. prezesa. *N. Ulmer,* sekretarz.

L. 1242.

OKÓLNIK.

Na porządku dziennym najbliższego Walnego Zgromadzenia Delegatów Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych zamieszczoną zostanie sprawa wielkiej doniosłości, która od szeregu lat jest przedmiotem poważnych studyów i rozpraw w sejmie krajowym, w dziennikarstwie, w Kółkach rolniczych i w naszym Związku.

Jest nią **sprawa kredytu dla włościan,** która dotąd należycie, w sposób odpowiadający stosunkom i potrzebom kraju uregulowaną nie została.

Nasze stowarzyszenia zaliczkowe, jakkolwiek w tym kierunku bezsprzecznie najwięcej w kraju zdziałały, przy obecnym swoim ustroju przecież nie są w możności zupełnie zaspokoić potrzeby kredytu włościańskiego.

Rezultaty dotychczasowej w tym kierunku działalności stowarzyszeń naszych przedstawione zostaną w osobnym referacie, który wtedy tylko może być wyczerpującym i stanowić materyał cenny do wniosków i uchwał na przyszłość, jeżeli Szan. Dyrekcye stowarzyszeń dadzą odpowiedzi na dołączony kwestyonarz, którego nadesłania oczekujemy **najpóźniej do 10. listopada** b. r.

We Lwowie dnia 16. października 1893.

Wydział Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Teofil Merunowicz,
zast. prezesa.

Narcyz Ulmer,
sekretarz.

Kwestyonarz
w sprawie kredytu włościańskiego.

1. Ilu włościan należy do grona członków Szan. Towarzystwa i w jakim stosunku procentowym do ogólnej ilości członków?

2. W jakiej formie udzielanym bywa kredyt włościanom w Szan. Towarzystwie:

a) na skrypta drobiazgowe	....	sztuk, w ogólnej sumie zł.	....	ct.	.....
b) na akta notaryalne	....	„ „ „	„	„	.....
c) na takież akta z zastrzeżeniem prawa intabulacyi	....	„ „ „	„	„	.....
d) na hipotekę	....	„ „ „	„	„	.....
e) na weksle	....	„ „ „	„	„	.....

3. Na jaki najdłuższy okres czasu pożyczki włościanom udzielane bywają (na rok, dwa, pięć itp.)?

4. W jakich ratach włościanie najchętniej pożyczki spłacają?
(tygodniowo, miesięcznie, kwartalnie, półrocznie lub rocznie).

5. Jaki procent pobiera Szan. Towarzystwo od pożyczek włośc. wraz z dodatkami na admin.?

6. Czy pożyczki regularnie spłacane bywają, a jeżeli nie:
   a) jaka część członków włościan zaniedbuje się?
   b) czy w razie niemożności płacenia zgłasza się włościanin z prośbą o prolongatę i
   c) czy Dyrekcya na prolongaty bez spłaty rat zezwala, i jak często?

7. Czy kroki egzekucyjne często wdrażane być muszą, i w jakim stosunku do ilości udzielonych pożyczek?

8. W ilu wypadkach od czasu istnienia Szan. Towarzystwa, zmuszoną była Dyrekcya wyczerpać przeciw dłużnikowi wszystkie kroki egzekucyjne, aż do licytacyi realności?

Jak wysokie były najczęściej egzekwowane sumy Towarzystwu należne?

9. Czy posiada Szan. Towarzystwo w swoim okręgu delegatów, czyli mężów zaufania do informacyi a względnie do pośrednictwa w sprawach kredytu włość.?

10. Czy Szan. Tow. zaspokaja w zupełności potrzeby kredytowe włościan swojego okręgu, a jeżeli nie, w jakim przybliżonym stosunku?

11. Z jakich źródeł i w jakim stosunku szukają i uzyskują włościanie kredyt po za Towarzystwem?

12. Czy istnieją w miejscu inne publiczne instytucye, udzielające kredytu włościanom, z jakim skutkiem?

Opinia możliwie wyczerpująca Szan. Dyrekcyi w kwestyach następujących:
   a) jakie są słabe strony kredytu włościańskiego w obecnych stosunkach?
   b) co, i w jakich kierunkach należałoby przedsięwziąć dla poprawienia warunków kredytu włościańskiego?

W sprawie urzędników
stowarz. zarobkowych i gospodarczych.

Od jednego z „zawodowych“ zaliczkowców otrzymujemy następujące uwagi odnoszące się do przedmiotu, poruszonego w artykule p. Szufy w nrze 16. i 17. „Związku“:

(Kilka słów z powodu korespondencyi p. Szufy).

„Po przeprowadzeniu krytyki obliczeń p. Ulmera z r. 1881 w sprawie funduszu zaopatrzenia funkcyonaryuszów Towarzystw zaliczkowych i gospodarczych i wskazaniu środków, jakich użyć należy, by fundusz ten był rzeczywistym funduszem zaopatrzenia tak kończy p. Szufa w nrze 16. i 17. „Związku“ swoje uwagi:

„Wszelkie instytucye publiczne opierają się na „ludziach, a tylko zreformowaniem funduszu zaopa„trzenia będziemy mogli pozyskać ludzi, którzy do„tąd stronią od nas — dla braku przyszłości“.

„Myśl to nie nowa - już dawniej podnoszono tę kwestyę, ale też i na tem koniec. Gdy jednak dokładniej zbadamy przyczynę braku ludzi fachowych, znajdziemy ją nie w wadliwym ustroju funduszu zaopatrzenia — ale w niedostatecznej organizacyi samych Towarzystw zaliczkowych. Nie samą więc reformę Funduszu zaopatrzenia, ale zreorganizowaniem Towarzystw ze względu na ich funkcyonaryuszy — ludzi pozyskać można. Na brak młodych i wykształconych sił z egzaminami fachowymi, ludzi z ukończonemi szkołami średniemi i wyższemi narzekać nie można — jednak Bank kraj., Kasa oszczędności we Lwowie i w ogóle Kasy oszczędności — gdzie każdy widzi przyszłość zabezpieczoną — wszystkich pomieścić nie mogą. Towarzystwa zaś zaliczkowe przez należenie pewnych osób do Funduszu zaopatrzenia gwarancyi co do zabezpieczenia przyszłości dać nie są w stanie.

„Wypływa to z wadliwego systemu organizacyi większej części Towarzystw, gdzie ambicya i sobkowstwo idą przed dobrem ogólnem.

„Dziś ludzie mający stanowiska, obarczeni tytułami i dochodami, a stojący na czele Towarzystw zaliczkowych jako dyrektorowie — i Towarzystwu i innym Bogom dobrze służyć nie są wstanie. Dalej idą emeryci, spożywający swój dobrze zasłużony chleb. Ale ambicya ich powiada, że i do chleba czegoś potrzeba; ci stojąc u kresu swojej wędrówki, ażeby zarobić na tę omastę — *quasi* dodatek aktywalny — nie dadzą młodszym nawet na placek owsiany zarobić, chociaż ci mogliby się wyrobić na dzielnych fachowców, oni zaś sami dla zabicia czasu w Towarzystwach naszych funkcye niby spełniają. Nareszcie idą protekcye. Miernoty i niedołęgi wszelkiego rodzaju, z dobremi ale plecami, mają pierwszeństwo przed tymi, których wielki zastęp zasługuje na to, by ich ze względu na podniesienie instytucyi zaliczkowych do szeregu funkcyonaryuszy przyjąć.

„Ale tym trzeba przyszłość zabezpieczyć!

„Jednak pomimo uwag i nawoływań ludzi fachowych i dla Towarzystw z całem poświęceniem pracujących niestety bardzo mało — prawie nic — nie zrobiono, by istniejące stosunki, jeśli nie całkowicie zmienić, przynajmniej na lepszą drogę wprowadzić.

„Wszak już przed 5 laty wytrawny znawca naszych Towarzystw p. Ulmer poddał „rozwadze“ — jak się wyraził — „kierowników Związku i tych „wszystkich, którym dobro stowarzyszeń na sercu „leży“ wadliwości całego ustroju, pisząc w odpowiedzi panu Ż.:

„Pierwszym błędem jest dyletantyzm, który je„żeli w początkach stanowił złe konieczne, wyrobił „się z biegiem czasu w chorobę, podkopującą cały „organizm. Nie umieliśmy dotąd wytworzyć zastępu „ludzi fachowo wykształconych. Długie lata leżała „ta sprawa odłogiem, a i dzisiaj nie lepiej się dzieje. „Kierownictwo stowarzyszenia, a co gorsza czynno„ści rachunkowe, powierzamy w ręce nieodpowiednie. „Dyrektorami i buchhalterami bywają albo ludzie, „obarczeni innemi czynnościami, i mający zbyt mało „wolnego czasu, — albo emeryci, którzy za wiele „mają czasu, ale za to za mało znajomości rzeczy „i energii. Ludzi młodych i wykształconych nie bra„kowałoby, gdyby mieli widoki zabezpieczenia przy„szłości“.

A więc ta sama kwestya: zabezpieczenia przyszłości!

Cóż od tego czasu zdziałano dla podniesienia Towarzystw — przez nadawanie posad siłom fachowym — ludziom wyłącznie pracy w Towarzystwach oddanym Nic. Słowa powyżej przytoczone, nawoływania ludzi poważniej w przyszłość patrzących przebrzmiały bez echa — chociaż prawie wszyscy podzielają to zdanie. Śmiało twierdzić można, że i pp. Delegaci każdorazowego zjazdu mają to samo przekonanie — ale dla polepszenia stosunków w tym kierunku nie wystąpił nikt. Nic dziwnego. Przeważna ich część, to kierownicy Towarzystw na wstępie przedstawieni i przez p. Ulmera dawniej wykazani. Ci dla dogodzenia swojej ambicyi — muszą mieć w tej sprawie za zasadę: milczenie. Fachowcy zaś, przedstawiciele większych Towarzystw! Tych bardzo mało. Ci albo stosunków innych Towarzystw wcale nie znają, albo znać nie chcą.

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc wrzesień 1893.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Stan udziałów i funduszu rezerwowego (wł. mająt.) z końcem miesiąca zł	ct.	Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca zł.	ct.	Włożono w ciągu miesiąca zł.	ct.	Wyjęto w ciągu miesiąca zł.	ct.	Stan z końcem miesiąca zł	ct.	Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Zaciągnięte w ciągu miesiąca zł.	ct.	Spłacone w ciągu miesiąca zł.	ct.	Stan z końcem miesiąca zł.	ct.	Saldo rachunku Banku krajowego zł.	ct.
Bełzie	20196	82	37436	16	3060	72	944	28	39552	60	12750	.	.	.	1900	.	10850		.	.
Białej St. poż. i osz. Wz. p.	25495	58	75838	64	163	12	4342	11	71659	65	23995	.	12630	.	11050	.	25575	.	.	.
Birczy	23076	36	18723	13	402	.	378	57	18746	56	49227	.	8865	.	9835		48257	.	.	.
Bochni	20577	38	24954	08	116	55	2209	59	22861	04	28547	97	10050	.	9600		28997	97	.	.
Bołszowcach B. z	5410	56	8250	88	65	.	1955	49	6360	39	7509	65	1900	.	2485	.	6924	65	.	.
Brodach T. han. i kr.	12650	31	6801	05	1981	66	1894	02	6888	69	6783	65	660	.	1977	35	5466	30	.	.
Brzozowie Pow. Tow. zal.	19659	12	130637	12	4565	91	5382	72	129820	31	.	.	.	.		.	.		.	.
Cieszanowie	20821	81	82562	65	570	26	1075	30	82057	61	27200	.	16700	.	18100	.	25800	.	2590	93
Czortkowie	6907	09	17122	18	912	20	100	.	17934	38			.	.		.	.	.	.	.
Dąbrowej	88662	29	177956	50	21680	23	12112	62	187524	11	67167	67	13006	25	10029		70144	92	.	36
Dobromilu	33845	71	40126	95	1243	17	1436	89	39933	23	2500	.	.	.	1000		1500	.	800	.
Dobczycach St. poż. i oszcz.	6100	89	18341	34	188		285	75	18243	63	11750		5350	.	4550	.	12550	.	.	.
Drohobyczu	49312	16	178941	03	7332	65	6653	29	179620	39	3500	.	.	.	3500	.	.		1238	92
Dubiecku	12934	47	53042	45	91	28	1259	64	51874	09	1871	.	1160		400	.	2631	.	.	
Dynowie	6220	13	36466	43	900		950	32	33416	11	4035		235	.	235	.	3800	.	.	.
Glinianach	82003	35	103603	31	1540	54	6959	10	98384	75	43248	62	10860	.	9788	.	44320	62	1684	32
Głogowie Pow. Tow. zal.	33986	44	126774	24	8375		5364	83	129784	41	12550	.	.	.	3350	.	9200	.	.	.
Gorlicach	115814	90	352703	61	14274	61	35681	76	331296	46	458087	03	240898	60	219449	67	479535	96	.	.
Grybowie	26209	11	118175	47	1487	12	2966	38	116696	21	1400	.	.	.	1400	.	.	.	.	.
Gwoździcu Tow. kr. i oszcz.	18576	69	71458	48	1366	63	698	08	72127	03	27585	58	15942	.	17070		26457	58	.	.
Jaśle	69247	91	190712	53	10722	25	10688	22	190746	56	75997	.	28802	.	29767	.	75032	.	626	56
Jarosławiu	89282	09	163219	53	2883	76	4330	92	161772	37	19660	.	.	.	7800	.	11800	.	3395	36
Jaryczowie nowym K. z.	5658	12	701	33	30	.	150		581	33	3770	.	13148	99	11988	99	4930	.	.	.
Jaworowie	35080	39	117919	21	3291	32	9043	11	112167	42	36000	.	30300	.	27800	.	38500	.	.	.
Kałuszu	25671	14	36595	75	1800	91	2845	36	35551	30	23620	.	6100	.	7690	.	22030	.	.	.
Kamionce strum. P. T. z.	19415	05	75048	16	3423	58	4564	23	73907	51	.		.	.	.	.	.		.	.
Kolbuszowej	20979	67	42559	14	5612	17	773	19	47398	12	11550	.	.		1800		9750	.	.	.
Komarnie	34690	40	69137	50	1882	53	1228	15	69791	88	9900	.	1300	.	2000	.	9200		.	.
Krakowie	111770	50	281154	58	13718	05	22961	86	271910	77	114443	.	49196	.	43974	.	119665		.	.
Krynicy St. poż. i oszcz.	15685	63	56208	66	3768	29	2381	92	57595	03	18840		.	.	6100	.	12740	.	.	.
Limanowej	61827	37	70916		1977	22	5341	43	67545	79	31812	87	15612	43	11383	99	36041	31	1320	40
„ Tow. ochr. wł. z.	30848	31	.		.	.	.	.	.		55593	.	20132	.	21483	.	54242	.	.	.
Lubaczowie T. kr. miej.	29246	27	29007	61	490	57	1423	12	28075	06	1500	.	.	.	.		1500		.	.
Lwowie Pow. tow. z.	15980	25	39254	92	418	50	16	.	39657	42	15949	79	.		.	.	15949	79	.	.
„ T. esk i zal.	32354	55	11720	50	1060	.	485		12295	50	23587	47	9520	16	11139	50	21968	13	.	.
Makowie St. poż.	76510	33	127768	91	7133	73	5175	98	129726	66	4500	.	.		400	.	4100	.	.	.
Obertynie	2231	90	9654	43	310	.	.		9964	43	1800		3000	.	.	.	4800	.	.	.
Oświęcimie T. oszcz. i poż.	53076	12	211873	23	7796	57	15201	30	204468	50	5000	.	.	.	5000	.	.	.	8	67
Pilźnie St. oszcz. i poż.	10850	42	43859	41	3611	51	2092	77	45378	15	4627	.	.		1735	.	2892	.	.	.
Podgórzu St. poż. i oszcz.	65052	99	243066	20	12163	95	9904	67	245325	48	9550	.	3670		2000		11220	.	.	.
Przemyślu K. z. rzem. i rol.	136785	27	183668	88	5730	13	3337	91	186061	10	57913	.	13972		21850	.	50035	.	.	.
„ St. b. d. h. i p.	41919	44	158076	08	11923	32	8451	46	161547	94	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Radymnie K. z.	5614	42	8165	49	30	.	11		8184	49	5450	.	550	.	900	.	5100	.	.	.
Radziechowie	58185	66	159445	01	1365	61	6266	29	154544	33	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Rozdole	4977	50	3798	08	50	25	161	07	3687	26	8920	.	.	.	50		8870		.	.
Rudkach	19602	47	41127	94	1934	34	2073	27	46989	01	7100	.	.	.	2600	.	4500	.	309	54
Sędziszowie T wz. k.	34178	25	76477	09	1533	09	4994	66	73015	52	35130	.	14556	36	10291	36	39395	.	.	.
Sieniawie	23125	98	33651	17	610	.	100	.	34161	17	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Skałacie T. zal. i kr.	24408	82	18923	63	1240	.	1699	48	18464	15	23302	.	5400	.	8915	.	19787	.	.	.
Sokalu	33465	42	100047	61	1772	34	2260	87	99559	08	22250	.	.	.	.	.	22250	.	2912	44

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Saldo odsetek z końcem miesiąca zł.	ct.	Reszta pozycyi stanu biernego z końcem miesiąca zł.	ct	Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca zł.	ct	Spłacono w ciągu miesiąca zł.	ct	Udzielono w ciągu miesiąca zł.	ct.	Stan z końcem miesiąca zł.	ct	Koszta założ. ruchomości i adm. z końcem miesiąca zł.	ct.	Reszta pozycyi stanu czynnego z końcem miesiąca zł.	ct.	Gotówka z końcem miesiąca zł.	ct.
Bełzie	1784	69	28	30	64937	07	4173	35	5861	.	66624	72	1058	13	4355	76	373	80
Białej St. poż. i osz. Wz. p.	793	64	334	49	120222	75	11240	67	8576	50	117558	58	1883	35	3860	67	555	76
Birczy	.	.	470	54	83452	.	9425	.	9625	.	83652		2043	94	4621	27	233	25
Bochni	2330	44	576	03	67605	08	15868	57	15618	08	67354	59	1268	33	6202	92	517	0.
Bołszowcach B. z	1386	52	655	35	19746	98	3514	42	2740		18972	56	1129	58	553	86	81	47
Brodach T. han. i kr.	2856	08	475	23	26362	55	4110	21	2732	60	24984	94	2544	48	513	67	293	52
Brzozowie Pow. Tow. zal.	9362	92	3440	19	148114	30	14224	61	15210		149099	69	2090	44	6587	36	4565	05
Cieszanowie	10	88	264	05	114843	69	1114	39	590	.	114319	30	2569	87	12915	18	1741	53
Czortkowie	1415	54	72	67	21697	16	3103	98	5380	51	23973	69	216	42	480	49	1659	08
Dąbrowej	8854	47	9040	38	314115	29	18021	47	23086	48	319180	30	5005	83	21460	81	6017	78
Dobromilu	3435	92	280	57	74358	52	2074	16	2000	.	74274	36	1273	99	4057	70	189	74
Dobczycach St. poż. i oszcz.	.	.	.	.	33301	54	2460	62	2817	.	33657	92	1140	88	1580	61	515	11
Drohobyczu	8516	39	137	02	224101	63	26496	66	28683	.	226287	97	3039	05	7208	54	2289	32
Dubiecku	2910	74	1487	24	67973	69	7445	23	6873	.	67401	46	1694	45	1268	99	1472	64
Dynowie	1464	17	861	03	41959	82	1070	40	1235	.	42123	42	1038	01	2299	32	300	69
Glinianach	8602	.	8231	37	210634	50	45911	97	47029	22	211771	75	8948	05	26399	08	1107	89
Głogowie Pow. Tow. zal.	5130	42	263	50	161516	60	8799	.	9644	.	162361	60	1578	05	12540	.	1885	12
Gorlicach	23180	46	7173	09	883890	89	169073	47	160089	97	875807	39	6662	28	55587	14	18944	06
Grybowie	2500	89	.	.	143669	86	2212	02	985		142442	84	1187	24	670	74	1105	39
Gwoździcu Tow. kr. i oszcz.	5232	23	.	.	117114	05	39419	77	41432	41	119126	69	2054	39	52	19	.	
Jaśle	8048	93	161786	28	313779	.	31628	.	29504	.	311655	.	3853	26	189311	13	668	85
Jarosławiu	7585	59	328	85	258475	04	31765	20	31290		257999	84	3951	96	7505	85	4706	62
Jaryczowie nowym K. z.	566	43	374	51	9326	01	1749	76	1886	85	10463	10	573	88	1063	26	10	15
Jaworowie	6160	81	1493	36	185714	31	23810	51	19468	.	181371	80	2967	17	6677	17	2093	45
Kałuszu	674	44	775	20	79170	34	4581	59	3654	.	78242	75	1871	61	4163	28	424	44
Kamionce strum. P. T. z.	3073	67	1911	44	92369	56	3709	73	4430		93089	83	1393	60	2049	60	1774	64
Kolbuszowej	3106	38	1976	58	76273	36	10629	20	10949	.	76593	16	807	80	1765	87	4043	92
Komarnie	4669	72	2399	70	105075	.	5333	.	5553	.	105295	.	1918	22	13276	41	262	07
Krakowie	16227	92	14057	91	480130	26	126219	60	127248		481158	66	8560	29	29278	06	14635	09
Krynicy St. poż. i oszcz.	2769	43	.	.	88074	.	8513	78	5275		84835	51	1676	98	474	61	1802	99
Limanowej	4761	67	1443	06	161934	50	26497	26	28930	.	164367	24	2709	76	5683	99	178	61
„ Tow. ochr. wł. z.	2808	75	663	56	37347	41	4445	75	4344	60	37248	26	1459	97	5716	74	44137	65
Lubaczowie T. kr. miej.	1	51	.	.	57352	35	3563	96	2877	.	56665	39	356	59	840	94	959	92
Lwowie Pow. tow. z.	.	.	.	.	62859	50	2029	50	3504	.	64334	.	770	91	5404	01	1078	54
„ T. esk i zal.	4025	56	4289	77	60062	08	10708	43	10826	59	60180	24	3101	90	8505	20	3146	17
Makowie St. poż.	11056	48	196	32	179921	86	11506	04	7668	.	176083	82	3803	35	37797	88	3904	74
Obertynie	874	59	.	.	12679	.	2321	.	3316	.	13674	.	1202	22	266	48	2728	22
Oświęcimie T. oszcz. i poż.	10560	30	1724	89	266471	75	8996	75	6953	.	264428	.	1319	36	383	27	3707	85
Pilźnie St. oszcz. i poż.	2169	24	1277	51	59591	.	5687	.	5744	.	59648	.	1086	80	1645	72	186	80
Podgórzu St. poż. i oszcz.	15375	40	187	34	318931	09	52795	.	64499	.	300635	09	5039	62	.	.	1486	50
Przemyślu K. z. rzem. i rol.	9546	71	7033	15	341378	.	36864	.	34127		338641	.	3521	60	46495	97	802	66
„ St. b. d. h. i p.	10999	34	10446	35	197909	66	67203	59	64757	45	195463	52	3108	63	10702	90	15638	02
Radymnie K. z.	755	31	68	38	18438	46	1651	20	1300	.	18087	26	837	74	101	64	695	96
Radziechowie	6608	24	4702	89	199573	97	15193	71	19077	73	203457	99	2630	01	14043	90	2909	22
Rozdole	103	05	13	71	13542	55	75	40	.	.	13467	15	118	63	4016	24	49	50
Rudkach	256	31	1370	04	63664	65	5127		5083	.	63620	65	1866	25	6518	96	1021	51
Sędziszowie T wz. k.	2784	18	2469	35	142361	63	14893	47	14144	81	141612	97	1711	25	3137	57	5380	51
Sieniawie	2231	68	2573	78	53195	42	2612	37	2455		53038	05	1087	62	4895	61	3071	33
Skałacie T. zal. i kr.	3182	72	579	73	65399	10	7827	27	5960	.	63531	81	219	63	1429	22	1241	76
Sokalu	3238	93	626	45	134612	53	6902	47	6204	71	133914	77	2170	64	22366	55	3600	36

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc wrzesień 1893.

Stan bierny

Tow. zaliczkowe w	Stan udziałów i funduszu rezerwowego (wł. mająt.) z końcem miesiąca		Wkładki oszczędności: Stan na początku miesiąca		Włożono w ciągu miesiąca		Wyjęto w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Pożyczki zaciągnięte: Stan na początku miesiąca		Zaciągnięte w ciągu miesiąca		Spłacone w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Saldo rachunku Banku krajowego	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.
Stanisławowie B. zal	48142	80	107749	35	5813	77	11811	19	101751	93	58292	83	23007	.	29050	.	52249	83	5347	54
Strusowie K. oszcz. i poż.	3147	.	7144	54	1117	21	685		7575	75	.		.		.	.	.	.	.	.
Stryju	37809	76	77527	76	2683	42	3092	86	77118	32	.	.	.		.	.	.	.	3173	62
Szczércu T. k. z.	5391	22	5358	78	.	.	500	.	4858	78	7837		1100	.	1347	.	7590	.	.	.
Tłumaczu St. kr.	15087	20	60615	77	5580	17	3886	72	62309	22	5000	.	4900	.	.	.	9900	.	.	.
Turce Pow. T. z.	559	.		.	2208	55	.	.	2208	55	.		.	.	.	.	.	.	.	.
Tyśmienicy K. z	9794	56	24965	39	3242	18	3634	75	24572	82	1800		.	.	300	.	1500	.	.	
Zakliczynie T.wz.kr.	3183	43	4758	94	2958	73	647	93	7069	74	5297		3991	.	2017	.	7274	.	.	.
Złoczowie	8.945	44	210381	78	2803	18	10088	15	203096	81	.		.	.	.	.	.	.	.	.
„ K. z.	14346	81	36041	70	7675	57	3042	06	40675	21	.		.		.	.	.	.	.	.
Żółkwi	35026	22	35417	02	281		430	.	35268	02	27500	.	3000		.	.	40500	.	2629	03

Stan czynny

Tow. zaliczkowe w	Saldo odsetek z końcem miesiąca		Reszta pozycyi stanu biernego z końcem miesiąca		Pożyczki udzielone: Stan na początku miesiąca		Spłacono w ciągu miesiąca		Udzielono w ciągu miesiąca		Stan z końcem miesiąca		Koszta założ., ruchomości i adm. z końcem miesiąca		Reszta pozycyi stanu czynnego z końcem miesiąca		Gotówka z końcem miesiąca	
	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	c.
Stanisławowie B. zal	5295	08	.	.	205004	12	46305	25	38935	05	197633	92	5783	25	6300	91	3069	10
Strusowie K. oszcz. i poż.	735	90	68	14	9607	67	1257	56	2115	.	10465	10	476	88	59	20	525	60
Stryju	4301	27	6614	04	111371	37	9291	69	8542	.	110621	68	2782	89	12585	96	3026	48
Szczércu T. k. z.	563	88	8	79	17964	41	1016	39	794	.	17742	02	192	04	166	11	312	49
Tłumaczu St. kr.	2883	68	.	.	76629	18	12569	70	18328	44	82387	92	1405	06	4860	65	1526	47
Turce Pow. T. z.	68	67	9	08	.	.	.	.	2206	.	2206	.	509	01	.	.	130	29
Tyśmienicy K. z	2226	33	262	05	32563	12	1383	.	908	.	32088	12	632	23	5252	53	382	88
Zakliczynie T.wz.kr.	518	36	87	24	12599	58	2166	50	5171	50	15604	58	463	48	132	47	1929	24
Złoczowie	7062	85	4269	13	262125	06	8770	94	7168	.	260522	12	3179	77	32215	78	156	56
„ K. z.	1203	50	84	64	43353	14	2634	70	10089	.	50807	44	2484	02	262	08	2856	62
Żółkwi	310	54	458	93	99001	77	2720	92	2370	.	98660	82	3358	75	9761	42	2411	75

Dziś się stosunki zmieniły. Co uchodziło przed laty kilku lub kilkunastu — dziś miejsca mieć nie powinno. Jeżeli dyletantyzm ongi był koniecznem złem, dziś jest ciężkim grzechem. Grzech ten popełniają w większej części Towarzystwa, dysponujące poważniejszymi już kapitałami obrotowymi. Ale „każdy brat, sobie rad“. Kierownicy niefachowi posługują się pierwszym lepszym dyurnistą, bo sami czasu lub wyobrażenia o rzeczy nie mają. Rzucą mu za to kilka lub kilkanaście zł. miesięcznie — ale za to sami pobierają płace i remuneracye. Całą ich zasługą w obec Towarzystwa jest podpisywanie korespondencyi i rachunków, których często nie rozumieją, udzielanie pożyczek i.... nic.

„Znam Towarzystwo zaliczkowe, gdzie członkowie Dyrekcyi pobierają rocznie przeszło 2.000 zł. płacy — nawiasem dodać nie szkodzi, że dwóch z nich ma swoje uboczne zajęcia, względnie zajęcia główną podstawę do ich utrzymania stanowiące; — urzędnik zaś, który całą prowadzi manipulacyę przy kapitale obrotowym zł. 220.000 i 300.000 obrocie, mając przytem poruczone agendy Banku krajowego pobiera płacę 700 zł. Dla pp. Dyrektorów za noszenie tytułu Dyrektora instytucyi finansowej i firmowanie za wiele — a dla prawdziwej siły roboczej za mało. Ale niechaj będzie kontent, że daje mu się i takie utrzymanie....

„Zgoda, jeśli to utrzymanie pewne. Tu jednak po kilku latach sumiennej pracy nie może jeszcze być pewnym taki funkcyonaryusz naszych Towarzystw swojego jutra. Zmiana w Dyrekcyi lub Radzie nadzorczej, kandydat protegowany, emeryt nienasycony lub tp. synekura — i idź tam, skąd przyszedłeś! W Towarzystwach zaliczkowych idzie to prędzej, niż nawet w Towarzystwie kred. ziemskiem.

I dziwić się, że ludzi dostać nie można! Kilka lat żmudnej i siły wyczerpującej pracy chyba nikt na to nie poświęci, by pewnego pięknego poranku znaleźć się bez chleba. Ryzyko trochę za wielkie, i społeczeństwo nie miałoby nawet sumienia wymagać tego od młodych ludzi.

„Nie jest tajemnicą, że niektóre Towarzystwa płacą dobrze swoim dyrektorom, a w styczniu i lutym na gwałt szukają człowieka, któryby im zrobił bilans. I Związkowi stowarzyszeń zarobk. i gosp. wiadoma ta rzecz, że pewne Towarzystwo, mające przeszło 350.000 zł. kapitału obrotowego, zastępujące Bank krajowy — szukało pod wiosnę buchhaltera dla sporządzenia zamknięcia rachunków i inwentarzy. Wstyd zaprawdę! Dyrekcya pobiera wielkie płace, a rachunków zamknąć nie umie — i z końcem roku za 30 do 40 zł. musi fachowy robotnik prostować możebne całoroczne pomyłki honorowanych wygodnisiów.

„Związek stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, chcąc swego czasu tej nieudolnej manipulacyi dyletantów zaradzić, zaprowadził kurs i szkołę praktyczną dla funkcyonaryuszy Towarzystw zaliczkowych — a p. Heinrich w swojem sprawozdaniu za rok 1888 cieszy się, że w roku tym aż w trzech wypadkach za poradą lustratora utworzyły Towarzystwa posady ukwalifikowanych buchalterów, a jedno Towarzystwo wysłało swego Dyrektora na praktykę do lwowskiego Banku zaliczkowego.

„Samo jednak utworzenie kursów dla funkcyonaryuszy jest tak długo nie prowadzącem do celu, jak długo kandydaci na posady do Towarzystw zaliczkowych nie będą mieli pewności, że przyjęci po złożeniu przepisanych egzaminów i dowodów uzdolnienia — znajdą w Towarzystwach zaliczkowych pewne i stałe utrzymanie. Kursa te uważać należy raczej za warunek do przyjęcia na posadę w Towarzystwach zaliczkowych, aniżeli za środek, prowadzący do pozyskania sił fachowych.

„Tak samo i fundusz zaopatrzenia funkcyonaryuszów Towarzystw zaliczkowych nie daje urzędnikom żadnej gwarancyi, bo zadaniem jego jest zaopatrzenie nieudolnych do pracy po pewnej liczbie lat należenia do tego funduszu. Młodsi jego członkowie, którzy po kilku latach musieliby ustąpić innym miejsca — z funduszu zaopatrzenia i dobrodziejstw tegoż korzystaćby nie mogli — a nawet przed ukończeniem 5-go roku służby i należenia do funduszu na bruk rzuceni, stratę poniešćby musieli kosztem nieruchomych już wkładek.

„Chcąc przeto dla Towarzystw zaliczkowych mających do spełnienia w kraju doniosłe zadanie zjednać zastęp sił fachowych, wypadałoby delegatów uzupełnić statuta Związku następującemi postanowieniami:

1. Towarzystwa zaliczkowe, mające minimum 30.000 zł. kapitału obrotowego, powinne przyjąć przynajmniej jednego urzędnika fachowo ukwalifikowanego do prowadzenia rachunkowości — większe, w miarę dochodów, dwóch i więcej.

2. Dwóch a przynajmniej jeden fachowy urzędnik powinien należeć do składu Dyrekcyi. Trzeci Dyrektor, względnie dwaj inni mogą być wybrani z pomiędzy członków Towarzystwa i spełniać swe funkcye honorowo.

3. Każdy chcący wstąpić do Towarzystw zaliczkowych jako urzędnik związkowy ma odbyć praktykę przez 1—2 lat, i wykazać się świadectwem uzdolnienia, poczem przez Wydział Związku może być zamianowany urzędnikiem stałym.

4. Kandydatów na posady do poszczególnych Towarzystw przeznacza Związek stowarzyszeń, względnie Towarzystwa będą zobowiązane na przedstawienie Związku, stosownie do swych statutów wybór odnośnego urzędnika zatwierdzić.

5. Związek stowarzyszeń prowadzić będzie ewidencyę, i ich na podstawie sprawozdań lustratorów i delegatów kwalifikować.

6. Każde Towarzystwo obowiązuje się z urzędnikiem przez Związek zaleconym przystąpić do Funduszu zaopatrz. funk. Tow. zal.

7. Związek stowarzyszeń może z końcem roku administracyjnego, a jeśli się okaże potrzeba i w ciągu roku urzędników przenieść.

8. Ustanowić minimum płacy urzędników.

9. Dopuścić do udziału w Zjazdach delegatów pewną ilość urzędników (nie fachowych dyrektorów) przez Wydział Związku na pewien przeciąg czasu wybrać się mających.

10. Towarzystwa, w których służbie urzędnik związkowy się znajduje, nie mogą bez wiedzy Związku stowarzyszeń stosunku służbowego z nim rozwiązać.

„Przez uzupełnienie statutów Związku na podstawie powyższych punktów pozyskać możnaby ludzi wyłącznie Towarzystwom na usługi oddanych, w rachunkowości wykształconych. Towarzystwa będą miały potrzebne siły fachowe, a zadanie Związku pod każdym względem jako instytucyi, która wtedy więcej siły posiadałaby, będzie w ówczas łatwiejsze i skuteczniejsze.

Zapatrywania te są może za śmiałe, ale chyba dlatego, że mogłyby się nie podobać tym, którzy Towarzystwo zaliczkowe uważają za źródło do uzupełnienia rozmaitego rodzaju dochodów, bez względu na przyszłość samych Towarzystw, i na ich cel. Środki może zbyt radykalne — ale po tylu latach anemii i doświadczeń — czas do działania najwyższy. Kto zna stosunki mniejszych Towarzystw, na prowincyi istniejących, zgodzić się na to zechce, że Związek jak najprędzej projekt reformy Towarzystw ze względu na funkcyonaryuszy przygotować powinien“. *Z. M . . . . cz.*

Przypisek Redakcyi. Uważamy te wnioski tylko za materyał do dalszej dyskusyi. Wiadomo, iż od ludzi, jakiemi posługuje się każda instytucya, zależy wszystko — zależy cały jej rozwój.

Wymiana zdań w tak ważnej kwestyi musi przeto rozwojowi stowarzyszeń naszych tylko pożytek przynieść. Naturalnie, iż właśnie dlatego, iż chodzi nam o wywołanie dyskusyi, umieszczamy bez zmiany uwagi i wnioski autora, chociaż z nim nie we wszystkiem zgadzamy się.

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1892.

66. Chrzanów. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Przychód: zysk na procentach 9.743·43, wpisowe 174·49; razem 9.917.92. Rozchód: koszta administracyi 4.516.72, 10% amortyzacyi inwentarza 127·35, procenta pobrane na rok 1893 1.984·47, strata na dłużnikach 609·88, fundusz dubiosów 241·50, czysty zysk 2.438·–; razem 9.917·92. *b) Bilans.* Stan bierny: wkładki oszczędności 299.411·10, udziały członków 19·985·–, procenta pobrane na rok 1893 1.984·47, fundusz do dyspozycyi Rady nadzorczej 3.289·38; razem 324.669·95. Stan czynny: udzielono pożyczki 296.521·89, procenta zaległe 9.355·30, wartość inwentarza 1.146·14, zaliczka na koszta sądowe i asekuracyjne 3.488·50, gotówka w dniu 31. grudnia 1892 14.158·12; razem 324.669·95.

Zaproszenie

na nadzwyczajne ogólne zebranie członków **Stowarzyszenia oszczędności i pożyczek „Opatrzność“ w Milówce,** które się odbędzie **w niedzielę dnia 29. października 1893 r.** o godzinie 2. po południu w sali szkoły ludowej w Milówce, z następującym porządkiem dziennym:

Potwierdzenie nowo wybrać się mających dwóch członków Dyrekcyi i tychże zastępców, przez Radę zawiadowczą (§. 27. statutu).

Milówka, dnia 18. października 1893 r.

Sekunda, sekretarz.

Dr. Rudolf Janota, Przewodn. Rady zawiadowczej.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, hotel Żorża.